

Civilne inicijative u zdravstvu kroz rad KUZ-a (Civil society initiatives organized by KUZ (CAH))

Mensura Dražić

Koalicija udruga u zdravstvu

U želji da kao građani pomognemo društvu i sačuvamo zdravlje i da kroz civilne inicijative unaprijedimo suradnju sa strukom, ali i svim strukturama društva koje mogu ili moraju brinuti o zdravlju građana, nevladine udruge iz područja zdravstva udružene u **Koaliciju udruga u zdravstvu (KUZ)**, zahvaljujući financijskoj potpori Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz projekt **UDRUGE U ZDRAVSTVU – PARTNERI ZA ZDRAVLJE**, organiziraju tematske javne tribine od kojih je jedna održana u lipnju 2007. o temi:

Uloga civilnih udruga u primarnoj prevenciji kroničnih bolesti

Tribina je organizirana u suradnji s Hrvatskim liječničkim zborom, uz pokroviteljstvo Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Akademije medicinskih znanosti Hrvatske.

To je bila prigoda da se nakon uvodnih izlaganja stručnjaka o mogućnostima i potrebi sprječavanja kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa, debljine, osteoporoze, preventabilnih malignih bolesti (rak dojke, debelog crijeva) te brizi o mentalnom zdravlju, razgovara i o tome kako se civilne udruge mogu uključiti i doprinosti pravovremenom informiranju i edukaciji građana o samozaštiti. U ovim područjima već djeluju udruge - članice KUZ-a (do sada učlanjenih 38), koje okupljajući svoje članstvo (ukupno više od 15.000 građana na cijelom području Hrvatske) provode programe u suradnji s medicinskim osobljem. Za tribinu u organizaciji KUZ-a i Hrvatskog liječničkog zbora pozivu za uvodna izlaganja su se odazvali:

Prof. dr. sc. Mijo Bergovec, spec internist – kardiolog

Prof. dr. sc. Vida Demarin, spec. neurolog

Prof.dr.sc. Željko Metelko, spec. internist-dijabetolog

Mr sc. dr. Jozo Jelčić, spec. endokrinolog

Doc.dr.sc. Zlatko Giljević, spec. endokrinolog

Prof.dr. sc. Miroslava Katičić, spec. internistica -gastroenterologije

dr. Adem Hajredini, spec. radioterapije i onkologije

Moderator rasprave bio je mr.sc. Špiro Janović, spec. psihijatar.

Cilj je javne rasprave bio da se u svim segmentima društva partnerstvo struke, javnog zdravstva i građanskih inicijativa oko zdravstvenog prosvjećivanja prihvati kao stil rada koji se mora i može intenzivirati. Rezultat bi bio da **informirani građanin spremnije prihvati odgovornost za vlastito zdravlje i da se aktivno uključuje u rad udruga**. U velikoj mjeri mogu takvim inicijativama u interesu zdravlja nacije mogu doprinijeti mediji, ali se unatoč velikom trudu da se obavijest o održavanju pošalje pravovremeno na brojne adrese, nije bilo odaziva, dakle ni izvještavanja koje bi moglo koristiti i građaninu kao pacijentu kao i razvoju civilnog društva.

Zahvaljujući se svima koji su se odazvali pozivu iz KUZ-a i sudjelovali u javnoj raspravi, donosimo naglaske iz izlaganja pozvanih predavača, koji su u svom izlaganju istakli da udruge imaju svoje mjesto u informiranju i edukaciji oboljelih i opće populacije. Gotovo svi su spominjali iste faktore rizika: nedovoljnu tjelesnu aktivnost, nepravilnu prehranu, prekomjernu tjelesnu težinu i svakako pušenje, a iz pojedinih izlaganja izdvajamo:

Bergovec:

- Iz podataka koje je objavila Svjetska zdravstvena organizacija vidi se da je u gotovo svim državama smrtnost od kardiovaskularnih bolesti smanjena, a u Hrvatskoj je povećana!
- Žene se boje raka dojke, a umiru od kardiovaskularnih boles od kojih se umire više nego od svih karcinoma zajedno.

Demarin:

- Za edukaciju su presudni mediji i udruge građana, a ciljevi su smanjiti rizike.

- Prevencija moždanog udara je nužna jer su troškovi zbrinjavanja bolesnika enormni, dakle prema narodnoj poslovice: *bolje spriječiti nego liječiti*.

Metelko:

- Svukupna populacija nije motivirana da uči, zbog kroničnih nezaraznih bolesti povećana je smrtnost i zato su nacionalni programi nužni da se smanje rizici.
- Najbrojnija je skupina onih koji nisu educirani jer se zdravstveno prosvjeđivanje ne provedi na vrijeme.

Jelčić:

- 10-13 % smrti povezano je s debljinom što je dokaz da je to javno-zdravstveni problem.
- U Hrvatskoj je donesen akcijski plan ali se ne zna tko je nositelj , a visokoobrazovni sustav nije dovoljno uključen.
- Prevencija je sigurno učinkovitija nego liječenje, a civilne udruge su inicijatori, nositelji i nadzor svih aktivnosti.

Giljević:

- U sljedećih 50 godina broj oboljelih od osteoporoze će biti dvostruko veći, a sada se liječi samo jedna petina (svakih 30 sekundi jedan prijelom).
- Društva za osteoporozu aktivno rade jer je rješenje u ranoj dijagnostici - povećan je broj denzitometrijskih aparata, izvrsno su posjećena predavanja, više se troši na lijekove, ali nije definirana strategija niti postoji registar bolesnika.

Katičić:

- Popis čimbenika rizika je velik, primarnom prevencijom može se spriječiti 50 %, a u slučaju pušenja više se postiglo penalizacijom nego edukacijom.
- Najdjelotvorniji je pristup mijenjati način življenja, a mjere i programi moraju biti ugrađeni u sustav.

Hajredini:

- Ako je cilj kvaliteta življenja, najvažnije je rano otkrivanje i pravodobno liječenje, a za dostupnost je potrebno lobiranje od strane udruga.
- Mij enje navika i usvajanje zdravog ponašanja počinje od škole za što udruge mobiliziraju institucije da čine što moraju.
- Altruizam je specifična osobina ljudskog roda, a upravo to se događa kroz udruge.

Janović:

- Civilne udruge pomoć su najslabijima, mentalno zdravlje zahtijeva nadzor, mnogo je depresivnih, a stres nije jednostavno izbjeći.

